

LA XARXA DE BIBLIOTEQUES DEL CSIC: 10 ANYS INFORMATITZANT

Agnès Ponsati Obiols

L'any 1996 farà 10 anys que s'inicià el procés d'informatització de les biblioteques del CSIC. En aquest article volem explicar en que ha consistit aquest procés, de quina situació es partia, que s'ha aconseguit i quins plantejaments de futur tenim. Una avaluació del que la informatització ha suposat en les biblioteques del CSIC i en quina situació es troben en la actualitat.

Podem concloure que el CSIC va mantenir fins a la dècada dels anys vuitanta una política bibliotecària a nivell institucional nul·la. Fins aleshores les biblioteques funcionaven de manera aïllada sense cap tipus de coordinació. La manca de sensibilitat de l'institució envers les biblioteques provocà un panorama presidit per un baix nivell de professionalitat i un grau considerable d'obsolescència en les mateixes en molts aspectes. Durant els primers vuitanta comencen a sorgir les primeres iniciatives de tipus cooperatiu entre les biblioteques en forma dels primers catàlegs col·lectius. Però la informatització tardarà encara uns anys en fer-se realitat.

L'any 1984 es presenta un primer esborrany del que hauria de ser el procés d'informatització, es doncs aleshores que neix la idea d'una *xarxa* informatitzada de biblioteques. Aquesta xarxa es consolida telemàticament al voltant de l'any 1990 però la consciència bibliotecària, que s'està operant realment en xarxa no s'assoleix fins 3 o 4 anys.

Per entendre com es configura aquesta xarxa, l'estructura curiosa que adopta i la complexitat de la mateixa hem d'aturar-nos un moment en explicar en quin terreny s'adoba el projecte. Tothom sap més o menys quins són els objectius del Consell Superior d'Investigacions Científiques, l'organisme multidisciplinar dedicat a la recerca bàsica i aplicada més important del país. Organisme autònom però dependent del Ministeri d'Educació i Ciència. Aquest compte amb un pressupost d'uns 60.000 milions de pessetes i amb una plantilla d'uns 2.211 investigadors i uns 2.303 persones dedicades a donar suport a les tasques d'investigació. L'estructura del CSIC es basa fonamentalment en els instituts i centres especialitzats en diferents camps de la investigació. Aquests instituts/centres s'organitzen en 8 grans àrees temàtiques (Humanitats i ciències socials, Ciències agràries, Ciència i tecnologies químiques, Ciència i tecnologies físiques, Ciència de materials, Tecnologia d'aliments, Biologia i biomedicina, Recursos naturals). Quantificar amb exactitud el número de centre o instituts que té el CSIC és difícil donat que en els darrers anys, la reestructuració, fusió i desaparició d'aquests ha estat una constant. Direm doncs sense grans error que estem parlant d'uns 90 centres/instituts entre els propis i els que el CSIC té associadament amb algunes universitats espanyoles i organismes públics d'investigació, distribuïts de manera desigual per l'estat. En cadascun d'aquets centres hi ha una biblioteca de suport a les línies d'investigació que s'hi desenvolupen. Així 90 biblioteques disperses geogràficament en més de 20 ciutats, en 10 comunitats autònomes i cobrint àrees d'interès diferent. Apuntem aquí el fet que aquestes biblioteques depenen orgànica i administrativament del centre/institut en el que estan, però que tenen una dependència funcional de la Unitat de Coordinació de Biblioteques. Aquesta doble dependència també té les seves conseqüències en molts aspectes relacionats amb la informatització.

Un panorama així havia de condicionar sens dubte l'estructura informàtica de la xarxa. No ens equivoquem quan afirmem que aquesta tipologia de xarxa que detallarem més endavant, és única en el panorama bibliotecari espanyol. Cap catàleg informatitzat d'aquest país està tant condicionat pels avatars de les xarxes de telecomunicacions. Sense elles no s'hauria aixecat el catàleg col·lectiu informatitzat. No ens en sentim orgullosos d'això, només volíem indicarr el condicionament que això ha suposat per la configuració del CIRBIC (Catàlegs Informatitzats de la Xarxa de Biblioteques del CSIC) i com aquesta estructura tant descentralitzada de xarxa que més endavant detallarem ens fa sentir que el nostre catàleg està hipotecat tècnica i econòmicament. Un preu que ja ens hem començat a plantejar.

Deixem de banda les consideracions generals i reprenem el fil. L'any 1984 les autoritats del CSIC es plantegen per primer cop el tema d'informatitzar les biblioteques. Es crea el PRIBIC (Programa de Informatització de Biblioteques del CSIC) que s'haurà de fer càrrec de dur endavant la iniciativa. Un any més tard es presenta un projecte amb uns plantejaments biblioteconòmics correctes però amb una manca de planificació tècnica a mig i llarga termini. Es pretenia informatitzar les biblioteques del CSIC i fer un catàleg col·lectiu. (Es curiós observar com encara en aquells anys informatitzar era només sinònim d'automatitzar catàlegs, les altres gestions o processos que es donen en una biblioteca no es consideraven.) El projecte no preveia com es connectarien a l'aplicació escollida, a l'ordinador, el 50% de les biblioteques. Es a dir aquelles que no es trobaven en el Campus central que el CSIC té a Madrid. Sens

dubte es tenia una visió descuidadament centralista del que era l'organisme. La falta de concreció en com s'assolirien els objectius feia pensar que el procés d'informatitzar podria donar-se per finalitzat en 5 anys. A finals de 1995 les nostres estadístiques ens diuen que el catàleg de monografies es troba entre el 55 i el 60% d'informatització, encara que el de revistes està de fa temps al 100%. El que ens fa pensar que els plantejaments inicials eren absolutament irrealistes, impossibles de complir amb els elements amb els que es contava. L'any 1986 el PRIBIC fa un replantejament dels objectius inicials i comença a fer-se realitat el procés.

ELECCIO DEL SOFTWARE I DEL HARDWARE:

Un dels primers temes que s'havien de decidir era quin paquet de gestió bibliotecària escollir, que corrés sobre un gran ordinador, que fos potent per suportar el volum d'informació a tractar, que permetés gestionar una estructura de xarxa.

El mercat de software de fa 10 anys era ben diferent al d'ara. No hi havia la quantitat d'aplicacions que hi ha ara, però afortunadament no es va considerar la possibilitat de desenvolupar un paquet ad-hoc i es va escollir un software que tenia més de 10 anys de vida activa a les Universitats d'Israel: era l'ALEPH (Automated Library Expandable Program Hebrew).

El CSIC es convertí en el primer client europeu que aquesta aplicació tenia. Amb paraules d'un representant de la casa que produïa el software: "...el CSIC va ser client quan ALEPH no tenia clients...". Un contracte firmat amb el comercial EX-LIBRIS convertia al CSIC, a canvi d'unes suposades bones condicions econòmiques, en el "client customer support" de l'aplicació a Espanya.

En general, després de treballar 10 anys amb aquest software estem contents de les prestacions que ens ofereix, però estem descontents del suport que el comercial ens dona. Aleph ha tingut a Espanya dos comercials que no han funcionat (La Grange Group i Deinfor) i qualsevol tema d'assistència l'hem hagut de tractar directament amb el comercial israelià EX-LIBRIS. Si es té en compte que fins fa un any escàs aquesta casa no disposava de correu electrònic i de connexió a INTERNET per a ser consultat o per connectar-se a les nostres màquines, hom es fa idea del pesat que resulta tenir problemes i del difícil i car que resulta obtenir sol.lucions. Hem de reconèixer però que es un software que no requereix un coneixement profundíssim del sistema operatiu sobre el que corre ja que dispos d'una interfície pensada per un administrador del sistema que no ha de ser en cap cas un informàtic. Les 4 instal.lacions de l'ALEPH que té el CSIC estan gestionades per bibliotecaris especialitzats en l'aplicació.

Es una aplicació força viva, amb un grup d'usuaris a nivell internacional més o menys actiu. Aleph ha anat incorporant a l'aplicació els nous estàndards i innovacions tecnològiques que han anat apareixent en el món de la informatització i de la gestió d'informació electrònica (Connectivitat i transparència entre instal.lacions remotes, CCL, z39.50, interfícies WWW, Clients GUI per a windows). Així mateix s'ha obert a la diversitat de plataformes (DIGITAL, IBM, HP, SUN...) i de sistemes operatius (VMS, UNIX...).

Instal.lació de l'ALEPH:

El mes de juliol de 1986 s'instal.la el software en el CYBER 855, però la gravació real de dades no comença fins uns mesos més tard. Les primeres biblioteques que comencen a treballar són les del campus central del CSIC a Madrid, connectades per mitja d'una xarxa de banda ampla. A mesura que es van resolen els temes de connexió de les biblioteques amb l'ordinador es va formant al personal de biblioteques en el maneig i funcionament del sistema.

El 1987 després de l'experiència del primer any de treball es redefineix el projecte en alguns aspectes. Es decideix l'adquisició d'un nou ordinador dedicat a biblioteques i l'adquisició d'una nova llicència del software Aleph per tal d'empendre l'automatització de les biblioteques situades a la comunitat andalusa. Fins 2 anys més tard, el 1989, no es concreten les decisions de 1987. Es compra un ordinador VAX6300 de la casa DIGITAL i s'instal.la una versió superior d'ALEPH que inclou tots el mòduls: opac, catalogació, préstec, manteniment, adquisicions i control de subscripcions.

A Andalusia s'instal.la un nou node de la xarxa en una màquina VAX 8500 que dona servei a les biblioteques dels centres del CSIC a Andalusia. Aquest node queda connectat al de Madrid amb un enllaç X25 d'Iberpac. L'any següent s'instal.len a Barcelona i València dos nous nodes (MicroVax 3300) amb 2 noves instal.lacions de l'ALEPH per acabar de constituir la Xarxa de biblioteques del CSIC.

Així l'arquitectura informàtica que pren la xarxa està basada en una multi instal.lació del software ALEPH en 4 màquines Digital ubicades a Madrid, Sevilla, Barcelona i València i una cinquena instal.lació a Vigo que no arribarà mai a convertir-se en un node real degut a la lenta evolució de les telecomunicacions en aquella comunitat autònoma. D'aquests ordinadors 2 són dedicats a l'automatització de biblioteques i 3 són compartits amb altres aplicacions. Aquesta estructura estrellada compte amb petites instal.lacions satèl.lits en aquelles biblioteques on per motius d'aïllament les línies de comunicació amb algun node eren impossibles. Són doncs instal.lacions d'una versió d'ALEPH per a PC.

Instal·lacions ALEPH PC

La connexió de cada una de les biblioteques amb el seu node corresponent és totalment heterodoxa, cada una és un cas particular (connexions sèrie, mitjançant banda ampla, enllaços x25, enllaços RTC, RDSI...etc). A la vegada els nodes estan connectats mitjançant la xarxa Artix i amb el software DECNET de Digital.

La dispersió geogràfica dels centres ha caracteritzat, com deiem, la nostra xarxa i l'ha condicionat de tal manera que n'és el seu punt feble. Però no només l'ha condicionat en la forma sino també des del punt de vista del manteniment d'instal·lacions i d'equipaments (Hardware i Software) així com de la formació del personal.

El cost econòmic que representava per a la institució les despeses de comunicacions de les biblioteques amb el seu node ALEPH i entre nodes ALEPH hauria estat insostenible sense les subvencions que fins a l'any 1991 el CSIC va rebre de IRIS (Interconexión de Recursos Informáticos, ara Red IRIS).

El programa IRIS, inscrit dins del Pla Nacional de la Ciència, dotava a tots els centres del CSIC amb la infraestructura telemàtica necessària (plaques de comunicació i software) per a interconnectar ordinadors per mitjà d'enllaços X25.

Quan aquesta subvenció es va acabar molts enllaços es feien mitjançant línies RTC de Telefònica, més tard (1994) van aparèixer les línies RDSI (més econòmiques) i finalment la fibra òptica, les xarxes d'àrea local i la connexió a INTERNET van revolucionar el panorama de les comunicacions en el CSIC.

En aquests 10 anys l'estructura que hem explicat ha anat creixent i s'ha anat modificant i adaptant-se a les circumstàncies i a les innovacions tecnològiques tant pel que fa a la millora de les telecomunicacions com a l'aparició de nous entorns de treball. Així hem passat de treballar amb pc amb processadors 286 o inferiors sense disc dur que actuaven com a terminals de VAX (VT) i amb terminals VT, amb línies de 2400, 4800 o 9600 baudis en el millor dels casos, a treballar amb PC 386/486 entorns Windows i accés a Internet, amb línies de 64 kb fins a 2 MB.

Funcionament de la Xarxa:

Com treballen cada una de les biblioteques per confeccionar el catàleg col·lectiu?

Les 5 instal·lacions d'ALEPH (definides com MAD,SEV,BAR,VAL i VIG) contenen el que anomenem catàlegs zonals. Quatre d'aquests catàlegs (SEV,BAR,VAL i VIG) contribueixen a la confecció del catàleg col·lectiu aportant periòdicament els seus registres al node central MAD. El node de Madrid conté el catàleg CIRBIC que es subdivideix en un catàleg col·lectiu de monografies i un de revistes. Aquest catàleg s'alimenta amb les importacions de registres dels altres nodes que es realitzen segons el creixement dels catàlegs zonals (3/4 mesos).

La multi instal·lació d'ALEPHS combina descentralització de nodes i per tant gestió autònoma del catàleg zonal amb una posterior unificació de catàlegs. L'experiència d'integració de registres procedents de nodes diferents d'una mateixa xarxa és única en el panorama bibliotecari espanyol (es coneixen experiències de fusió de catàlegs procedents d'institucions diferents). Es tracta d'una integració selectiva. Es treballa amb un procediment que per mitjà d'uns algorismes detecta els registres duplicats en el moment de la càrrega analitzant (Títols i ISBN), en descarta la informació bibliogràfica del registre entrant duplicat i només considera la informació referent als exemplars (vol, copia, signatura, ubicació...).

La transparència de catàlegs que hem mencionat anteriorment (soportada per ALEPH, abans sobre DECNET i ara sobre TCP/IP) permet que un catalogador de Barcelona busqui en el catàleg col·lectiu de Madrid si existeix el registre que vol catalogar. En el cas que així sigui l'aplicació li permet copiar el registre cap al seu node i procedir a afegir-ne els exemplars de la seva biblioteca, en cas de no trobar-lo procedirà a catalogar-lo íntegrament en el seu node. En el primer cas quan aquest registre sigui exportat amb d'altres cap al node central serà detectat com un duplicat i només es tindrà en compte la informació d'exemplars, en el segon cas es carregarà tot el registre bibliogràfic més la informació del holding.

Nivell d'informatització assolit:

L'ALEPH és un sistema integrat. Des de molt aviat contàvem amb la possibilitat d'automatitzar tots els processos bibliotecaris, amb l'excepció del préstec interbibliotecari que no s'incorpora com a mòdul fins l'any 1995. S'usen pel 100% de les biblioteques els mòduls de recerca i catalogació. Els segueix el mòdul de préstec que es va imposant de manera generalitzada però que troba encara algunes reticències en algunes biblioteques que mantenen encara una visió patrimonialista dels seus fons i que veuen en el préstec una agressió a la integritat de les seves biblioteques

El mòdul de manteniment i de subproductes només l'usen els administradors dels nodes i l'equip de

procés tècnic de la Unitat de Coordinació de Biblioteques. Pel que fa a les adquisicions i el control de subscripcions periòdiques s'usen de manera molt desigual i sovint discontinua.

Per fer-se una idea del nivell de complitud del procés d'informatització podem analitzar algunes dades estadístiques que hem extret del sistema i que fan referència als següents processos: catalogació i préstec.

La catalogació:

Les biblioteques del CSIC tenen un patrimoni bibliogràfic que s'acosta al milió de monografies.

D'aquestes un 50% es troben ja en el catàleg col·lectiu informatitzat.

Pel que fa a les revistes el panorama és més positiu donat que dels 36.000 títols que disposa la xarxa el 100% estan automatitzats. Altres suports documentals com els mapes estan en procés d'informatització però el seu nivell és encara baix.

En les taules que segueixen es pot veure l'evolució de la informatització des de l'any 1990 fins ara.

Un estudi elaborat per personal de la Unitat de Coordinació de Biblioteques del CSIC sobre la conversió retrospectiva en les biblioteques de la Xarxa (1) mostrava una dada interessant de ressenyar sobre com creixia el catàleg CIRBIC. Es mostrava que només un 28,9 % dels registres existents (maig 1994) provenien de catalogació directa, un 23,5 % provenien de les importacions de registres dels nodes perifèrics i un 47,5 % provenien dels processos de conversió. Aquestes dades ens serveixen per apuntar la importància que ha tingut la conversió retrospectiva de registres en la confecció del catàleg col·lectiu. I aquest volum de registres ha tingut durant aquest període que l'article analitza un cost total de 131 milions de pessetes aproximadament i un rendiment d'uns 287.945 registres, amb un preu mig per registre de 454 pts.

Les inversions en conversió des de 1987 fins el 1995 han tingut un creixement negatiu per les restriccions pressupostàries sofertes, amb tot les metodologies de conversió emprades han permès abaratir els processos i augmentar any a any el número de registres convertits. No ens aturarem més en aquest punt al qual hem dedicat molts esforços i sobre el qual podriem estendre'ns molt més. Només deixar constància de que el nivell d'informatització assolit és degut en gran mesura a la conversió.

Un procés que no es controla de manera automatitzada a la xarxa és el del préstec interbibliotecari, però té una estreta relació amb el nivell d'informatització.

A mesura que creix el catàleg creix de manera exponencial el servei. Les dades estadístiques de les que disposem sobre el mateix ens diuen que entre l'any 1993 i 1994 el número total de transaccions de P.I. de fotodocumentació de la xarxa va augmentar en un 104%, entre 1994 i 1995 un 6,2% més, el préstec d'originals entre 1993 i 1994 un 182% i l'any següent un 7,3% més i per acabar la mitjana de transaccions gestionades per cada biblioteca augmenta un 52% i un 32% respectivament. La lectura que en fem és doble: l'alt nivell d'interès dels nostres catàlegs i l'accessibilitat dels mateixos. L'augment de la utilització del correu electrònic com a vehicle de petició. I a més el fet que l'Aleph permet a les biblioteques de la Xarxa enviar-se correus electrònics demanant-se documents del catàleg des de dins del propi OPAC, enviant una ordre d'impressió que genera una carta de petició electrònica de documents que es enviada al e-mail de la biblioteca de la xarxa que té el document.

Pel que fa a l'altre procés que ha assolit més nivell d'informatització, el préstec, podem dir que el préstec ha crescut des de 1991 fins a finals de 1995 de l'ordre d'un 10%. Confiam que a finals de 1996 haurem doblat el número de transaccions de préstec que gestiona l'Aleph. Ja que de moment la xifra és baixa. La mitjana de moviments de préstec semestrals està situada al voltant de 10 transaccions per investigador. Una xifra que ens ha de fer reflexionar sobre la gestió d'aquest servei.

El manteniment de fitxers d'autoritas és una tasca que desenvolupa el Departament de procés tècnic de la CBIC (Unitat de Coordinació de Biblioteques) des del principi de l'automatització. Els fitxers d'autoritas de matèries, entitats i títols de revistes es mantenen de manera diària i ofereixen als bibliotecaris de la xarxa una eina de treball indispensable per la correcta normalització de les entrades al catàleg. Esment especial mereix el fitxer d'autoritas de matèries que representa en aquests moments més de 40.000 entrades normalitzades amb els seus jocs de referència. Sens dubte un bon punt de referència per a totes aquelles biblioteques especialitzades del país.

(1) Malo de Molina, Teresa; Cuenca León, Socoro [La conversió retrospectiva en las bibliotecas del CSIC](#) en Revista Española de Documentación Científica Vol.17, nº1, 1994 pp.42-69

El mòdul que gestiona la producció de subproductes és mol versàtil i permet treure subproductes de tots el mòduls. Aquest es gestiona des de les oficines de la CBIC i els subproductes que més habitualment es produeixen són:

- catàlegs de revistes i monografies per biblioteques
- llistats de novetats
- estadístiques relatives a catalogació, préstec, adquisicions

- Subproductes del mòdul de préstec, com cartes de reclamació

- estadístiques sobre els exemplars més prestats...etc

Una tasca important que hem prioritzat de sempre ha estat la accessibilitat als nostres catàlegs i la difusió dels mateixos en suports molt diversos. Des de les edicions en microfitxa dels catàlegs de monografies i revistes dels primers anys de la informatització fins a les edicions impreses del catàleg col·lectiu de revistes o a les edicions semestrals dels catàlegs CIRBIC-Monografies i CIRBIC-Revistes en CD-ROM [La Ley, Micronet]. Quasi es obvi mencionar l'accès als mateixos mitjançant Gopher o via els Servidors WWW.

Qué més hem informatitzat? El món d'INTERNET a la Xarxa

La informatització de biblioteques s'exten a l'ús d'altres eines que han revolucionat els serveis bibliotecaris. Es curiós senyalar que moltes de les eines que citarem han entrat en molts centres del CSIC de la mà de les biblioteques. I elles en són les que més ús en fan: ens referim al tema del correu electrònic i les llistes de distribució en un primer moment. Les primeres connexions a OPACS d'altres institucions via els protocols X29 primer i ja més endavant l'ús de protocols TCP/IP amb els telnet.

A finals de 1993 INTERNET ja és una constant, i es comencen a utilitzar els primers clients gopher i el CSIC monta un primer servidor gopher, on la CBIC posa el que després serà l'embrió del WWW de la Xarxa de Biblioteques del CSIC (nogal.csic.es). Els ftp no s'han extés tant entre els bibliotecaris. La CBIC ha utilitzat molt les facilitats que proporciona aquesta eina en les exportacions d'informacions entre els nodes Aleph.

La darrera estrella ha estat el WWW, i com que no podiem faltar la Unitat monta el seu WWW per tal d'integrar en les seves pàgines aquells recursos informatius necessaris per les biblioteques de la xarxa i per donar a conèixer quina és la tasca de la Xarxa de Biblioteques del CSIC a l'usuari extern (<http://www.csic.es/cbic/cbic.htm>).

Però totes aquestes noves eines han obligat a canviar els entorns de hardware i software instal·lats en les biblioteques. Els terminals (vt) i els pcs inferiors a 386 i menys de 4MB han quedat obsolets per la seva impossibilitat de suportar entorns Windows i fer correr els clients habituals del món internet (Netscape, Mosaic) així com els protocols de comunicacions (tcp/ip, qvtnet).

L'aparició de totes aquestes noves tecnologies ha hagut d'anar acompanyat d'una intensa labor de formació que la Unitat de Coordinació ha dut a terme de manera continuada en especial des de finals de 1993. Internet ha deixat una sensació ambivalent d'amor i odi. Amor per la seva espectacularitat i les possibilitats que ens posa a l'abast i odi per la sensació de frustració que provoca un món inabastable que corre a una velocitat inassequible i difícilment controlable.

La formació ha estat dedicada a l'ús pràctic d'aquestes eines, a l'ús d'entorns basats en Windows, al complicat món de les telecomunicacions, i perseguint sobre tot a enfocar l'ús de tot això a la prestació de millors serveis.

El grau d'acceptació d'aquests nous entorns de treball és desigual però es va imposant de manera generalitzada.

Els projectes europeus i l'automatització en la Xarxa de Biblioteques del CSIC:

La Unitat de Coordinació de Biblioteques ha treballat des de principis de 1994 en 2 projectes cofinanciats per al Direcció General XIII que resulten molt interessants per a la seva futura aplicació al servei de la Xarxa de Biblioteques del CSIC. Un d'ells es diu BIBLIOTECA (Bibliographic Texts Compositional Analysis) i ha consistit en desenvolupar un producte (software) que sota entorn windows és capaç de llegir un document en suport magnètic i per mitjà d'unes gramàtiques descomposar el text en una sèrie d'àrees i posteriorment codificar-les en un format SGML per a la seva posterior integració en un paquet de gestió bibliotecària. Quina utilitat tindrà? permetrà escanejar suports documentals propis del món de les biblioteques (sumaris de revistes, catàlegs impresos, fitxes ISBD, ...)? Gravar en suport digital aquesta informació, aplicar-li una gramàtica que codifiqui en àrees aquesta informació i obtenir-ne un fitxer en format SGML per a integrar en qualsevol base de dades. Tot el procés amb una rapidesa de processament que abaratirà de manera notable els costos de les conversions retrospectives de catàlegs o de la confecció de bases de dades de sumaris de revistes...etc.

L'altre projecte anomenat EUROPAGATE, ja desenvolupat, és l'elaboració d'un Gateway entre clients/servidors z39.50 i ISO/SR. Que permet per via d'un interfície WWW o bé utilitzant el correu electrònic ordinari connectar-se a un servidor remot (OPAC) i consultar-lo amb un llenguatge comú (CCL) utilitzi protocol z39.50 o SR indiferentment. Això representa que aplicacions bibliotecàries diferents montades sobre protocols diferents poden ser consultades sense necessitat de conèixer el llenguatge d'interrogació del sistema remot que volem consultar. La possibilitat de connectar a la vegada a través

del Gateway (usant l'interfície www o via e.mail) a diversos servidors i a diverses bases de dades a la vegada llençant la mateixa pregunta, amb un temps de resposta realment interessant, significa que el gran món de les nostres "petites, diferents aplicacions" ha quedat depassat.

Balanç d'aquests 10 anys d'informatització:

La sensació general és que mirant endarrera veiem els primers anys d'informatització molt llunyans, no només perquè han passat deu anys sino perquè la situació en la que ens trobem ara ens ofereix unes prestacions inimaginables aleshores.

Ens trobem en una bona situació però cal reconèixer que tampoc és la ideal. I ens hem de fer algunes reflexions i autocrítiques. És evident que la xarxa de biblioteques ha sabut fer front als canvis tecnològics que s'han produït en aquest període. Pel que fa a hardware, software i a la gran revolució de les comunicacions. Però també hem de dir que després de 10 anys el nostre catàleg col·lectiu de monografies no ha superat el 50% del nivell d'informatització. Que el préstec informatitzat no és una realitat global en totes les biblioteques de la xarxa i que algunes funcions tant importants com el control de les subscripcions periòdiques o les adquisicions no es gestionen amb el software ALEPH (excepte contades excepcions). El que ens indica als responsables de la xarxa de biblioteques que en aquest tema tenim una assignatura pendent.

Un altre tema que ja ens ve preocupant des de fa un parell d'anys és l'estructura que té la nostra xarxa. Pensem que aquesta té un cost molt elevat i necessita un replantejament a mig/curt termini. Sol·lució que passaria per desmuntar l'actual estructura de nodes (vegis gràfic) deixant un únic node a Madrid (per raons evidents) i connectar a totes les biblioteques del CSIC distribuïdes pel país a un únic servidor. Aquesta centralització ve condicionada pel fet que les comunicacions haurien de ser d'una gran qualitat, estabilitat i fiabilitat. De manera que els bibliotecaris no notessin en cap moment que el servidor amb el que treballassin està a 600 km. Estem convençuts que el dia que assolim aquesta proposta els avantatges seran molts i diversos.

Mantenir 4 ordinadors, 4 aplicacions ALEPH, 4 catàlegs ens sembla que avui per avui té poca justificació. Els esforços econòmics i humans per mantenir una xarxa com la que ara tenim són elevats. Els administradors dels 4 catàlegs (bibliotecaris) tenen un alt grau d'ocupació dedicat a l'esclavitud de vetllar per una màquina i una aplicació que necessita un manteniment pel seu bon funcionament. Amb una única màquina podrien dedicar els seus esforços a feines properes de la coordinació de biblioteques en les seves comunitats. Però sobre tot el que seria realment important és que l'usuari final tindria en un únic servidor els 4 catàlegs actuals (MAD,VAL,SEV i VAL) i els bibliotecaris s'evitarien de duplicar registres que es troben ara en servidors diferents.

Sabem que el procés d'informatització durant aquests 10 anys ha costat uns 126 milions de pessetes només en concepte de manteniment de hardware dels nodes, manteniment Aleph i llicències del mateix, i sense tenir en compte el que han costat els perifèrics adquirits per a les biblioteques (terminals, pc i impressores)ni el cost de personal invertit en el mateix.

Ara convé definir un pla d'objectius i quantificar els beneficis que ens pot proporcionar i quines despeses ens ocasionarà. És un objectiu que ens hem plantejat a 4 anys vista. Temps en el que haurem amortitzat les noves màquines que ara estrenem i en el que esperem que les comunicacions ja no seran un handicap.

Ara de manera immediata volem inaugurar l'interfície www que ofereix els catàlegs CIRBIC en un servidor W3. Convertint-se en el primer catàleg col·lectiu que vesteix el seu OPAC amb aquestes noves vestimentes i fer operatiu el nostre servidor z39.50.

Evidentment ens agradaria superar els punts febles que hem mencionat anteriorment per poder dedicar-nos després al tractament d'imatges amb ALEPH, per processar els lligats arxivístics dels quals moltes biblioteques en són dipositàries.

Creiem que informatitzar la gestió bibliotecària és una tasca que necessita avui més que mai una visió oberta al canvi, a les reformulacions de molts postulats intocables en la nostra professió. No informatitzem catàlegs, avui informatitzem informació. I això vol dir moltes coses.

